

5. Рішення ЄСПЛ у справі «Щокін проти України» 14 жовтня 2010 року. *Офіційний вісник України*. 2013. № 6. Ст. 236.

6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 6 листопада 2018 року у справі № 812/292/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

Костенко Ростислав Валерійович

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Сечка Діана Вячеславівна

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

**СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
МЕНЕДЖЕРА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

Комунікація є важливою складовою виконання професійних обов'язків менеджера закладу дошкільної освіти та необхідним засобом у процесі реалізації функцій менеджменту під час керівництва педагогічною системою та взаємодії з суспільством, персоналом закладу освіти, споживачами освітніх послуг.

Довідкова література містить визначення понять «компетентність», «компетентний», «комунікація». Так, слово «competent» перекладається як «придатний, відповідає всім вимогам», тобто той, хто володіє відповідними знаннями в певній галузі [14]. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови подано таке визначення поняття «компетентний»: «... який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий» [1]. У словнику іншомовних слів поняття «компетентність» визначається як «... обізнаність, поінформованість, авторитетність» [10, с. 282]. Етимологічний словник дає визначення поняття «комунікація» як акт повідомлення, спілкування, обговорення [14]. У короткому тлумачному словнику лінгвістичних термінів знаходимо такі визначення понять «комунікативний» та «комунікація»: «Комунікативний – той, що пов'язаний з комунікацією; комунікація – (від лат. communication, від comunicio – роблю спільним, пов'язую, спілкуюсь) – спілкування, повідомлення, передавання інформації, думок, почуттів, волевиявлень людини мовними засобами.

Комунікація складається з комунікативних актів, у яких беруть участь комуніканти» [12, с. 79].

Визначення поняття «компетентність» подано у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту». Так, у Законі України «Про освіту» компетентність визначається як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватись, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [7]. У Законі України «Про вищу освіту» компетентність визначається як «...здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей» [6].

Вчені по-різному визначають поняття «компетентність». Так, О.В. Кучай визначає це поняття як «... володіння людиною відповідною компетенцією, що охоплює його особисте ставлення до неї та предмета діяльності» [9, с. 45]. На думку Д. І. Дзвінчук, поняття «компетентність» можна визначити як «... здатність фахівця до доцільних дій для результативного та ефективного розв'язування ситуацій, що виникають у процесі виконання службових обов'язків» [5, с. 321]. У процесі вивчення англomовних літературних джерел, М.С. Головань доходить висновку про наявність в них одночасно двох слів з однаковим значенням: «competency» та «competence» [3, с. 225]. Данилова Г. С. визначає поняття «компетентність» як «...здатність приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію при виконанні функціональних обов'язків» [4, с. 10].

Міжнародна комісія Ради Європи розглядає поняття «компетентність» як загальні або ключові вміння, базові вміння, фундаментальні шляхи навчання, ключові кваліфікації, кроснавчальні вміння або навички, ключові уявлення, опори, або опорні знання [11, с. 19].

У рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США й Канади було започатковано програму «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні та концептуальні засади» зі скороченою назвою «DeSeCo». Експерти програми «DeSeCo» визначають поняття «компетентність» (competency) як здатність успішно задовольняти індивідуальні та соціальні потреби, діяти та виконувати поставлені завдання [11, с. 22].

У відповідності до визначення Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI) поняття «компетентності»

включає набір пов'язаних між собою знань, навичок і ставлень, які надають людині можливість ефективно виконувати певні функції або виконувати діяльність певної професії, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі [15, с. 1].

Значну увагу дослідників привертає сутність поняття «комунікативна компетентність». Так І.О. Черезова та М.М. Галицька у своїх працях вважають комунікативну компетентність інтегральною якістю особистості. На думку І.О. Черезової, комунікативна компетентність є інтегральною якістю особистості, що надає можливість адаптуватися та адекватно функціонувати в соціумі, а також здатністю встановлювати та підтримувати необхідні контакти з іншими людьми [13, с. 106]. М.М. Галицька вважає, що комунікативна компетентність є інтегральною якістю особистості, яка синтезує в собі загальну культуру спілкування та її специфічні прояви у професійній діяльності [2, с. 43]. Досить слушним є визначення комунікативної компетентності, яке дає О.М. Корніяка: «Комунікативна компетентність є організованим поєднанням комунікативних знань і вмінь, що відображають цілі та результати комунікативної діяльності, яка здійснюється суб'єктом спілкування» [8, с. 212].

Погоджуючись з вченими щодо визначення понять «компетентність» та «комунікативна компетентність» і водночас спираючись на визначення поняття «компетентність», подане у законодавчих актах України та довідковій літературі, вважаємо, що до складу комунікативної компетентності можна включити також навички, способи мислення, погляди, цінності та інші особистісні якості, що є необхідними для забезпечення продуктивного спілкування у соціумі.

На нашу думку, комунікативна компетентність менеджера закладу дошкільної освіти – це вміння спілкуватися, видавати розпорядження та накази, повідомляти думки, волевиявлення, іншу інформацію, пов'язану з реалізацією функцій менеджменту у закладі дошкільної освіти, здатність до ділового спілкування з персоналом закладу дошкільної освіти, іншими учасниками освітнього процесу, діловими партнерами, батьками дітей, здатність розуміти та бути зрозумілим, вміти доносити свою думку співрозмовнику (партнеру по спілкуванню) використовуючи певний комплекс знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистісних якостей для забезпечення продуктивного спілкування.

У процесі теоретичного аналізу наукової літератури з педагогіки, менеджменту, психології управління, можна дійти висновку, що управління розвитком комунікативної компетентності менеджера закладу дошкільної

освіти полягає у здійсненні управлінської діяльності, спрямованої на розвиток та удосконалення зазначених вище феноменів, що є перспективами подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: Перун, 2004. 1440 с.
2. Галицька М. М. Складові комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 2(10). С. 39-48.
3. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. №8. С. 224-233.
4. Данилова Г. С. Управління процесом становлення професійної компетентності методиста. К.: УПМККО, 1995. 80 с.
5. Дзвінчук Д. Актуалізація якості державних службовців і підвищення їх кваліфікації. *Зб. наук. праць УАДУ*. К., 2000. Вип. 2 : В 4 ч. Ч.4. С. 320- 327.
6. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
7. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
8. Корніяк О. М. Психологія розвитку комунікативної компетентності на різних етапах професійного становлення особистості. *Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка*. Київ, 2011. Вип. 39. С. 210-222.
9. Кучай О. В. Компетенція і компетентність – відображення цілісності та інтеграційної суті результату освіти. *Рідна школа*. 2009. №11. С. 44-48.
10. Словник іншомовних слів / уклад.: С.М. Морозов, Л.М. Шкарапути. К.: Наукова думка, 2000. 680 с.
11. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. К.: “К.І.С.”, 2003. 296 с. URL: https://www.irf.ua/files/ukr/programs_edu_ep_409_ua_ref_strategy.pdf
12. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. К.: Либідь, 2001. 224 с. URL: <https://archive.org/details/terminy2001/page/78/mode/2up>
13. Черезова І. О. Комунікативна компетентність як інтегральна якість особистості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 1(1). С. 103-107.
14. Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com/search?q=competency>
15. Spector, J. Michael-de la Teja, Ileana. ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Online Teaching. ERIC Digest. Competence, Competencies and Certification. – p. 1-3. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED456841.pdf>